

Sygn. akt **XX GC 758/13**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2015 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XX Wydział Gospodarczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Katarzyna Kisiel

Protokolant: pracownik biurowy Irena Reinert

po rozpoznaniu w dniu 21 października 2015 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy ze skargi (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko M. L. prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą (...) M. L. w L.

o uchylenie Wyroku Sądu Polubownego (Arbitrażowego) przy (...) Banków (...) w W.

z dnia 15 kwietnia 2013r., sygn. akt SP-M.2/A/11

1. oddała skargę;
2. zasądza od (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz M. L. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) M. L. kwotę 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępowa procesowego.

SSO Katarzyna Kisiel

Sygn. akt XXGC 758/13

UZASADNIENIE

W dniu 9 sierpnia 2013 r. skarżąca (...) Bank spółka akcyjna z siedzibą

w W. (obecnie: (...) spółka akcyjna w W., dalej zwana: Bank) złożyła skargę o uchylenie wyroku Sądu Polubownego przy (...) Banków (...) w W. z dnia 15 kwietnia 2013 r. w sprawie o sygn. akt SP-M.2/A/11, wydanego w sprawie z powództwa M. L. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) M. L. w L. przeciwko (...) Bank spółce akcyjnej w W. o zapłatę kwoty 1.695.301,93 euro z odsetkami ustawowymi od dnia 21 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty. Skarżąca wniosła

o uchylenie wyroku w całości oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego wg. norm przepisanych. Jako podstawę żądania uchylenia powyższego wyroku skarżąca wskazała naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej oraz pozbawienia możliwości obrony swoich praw poprzez zaniechanie przez Sąd Polubowny umożliwienia skarżącej zaprezentowania merytorycznego stanowiska i odniesienia się do kwestii, które stały się przedmiotem rozstrzygnięcia, tj. naruszenia przez sąd art. 1183 k.p.c. poprzez orzeczenie o bezskuteczności transakcji ze względu na niedochowanie formy umowy, pomimo że takiego zarzutu przeciwnik skargi w toku procesu nie przedstawił, strony nie zostały przed zamknięciem rozprawy uprzedzone o podstawie prawnej,

z perspektywy której sąd rozważał roszczenie przeciwnika skargi, co uniemożliwiło bankowi zajęcie stanowiska w przedmiocie podstawy rozstrzygnięcia i obronę jego praw (co wyczerpuje wskazaną podstawę uchylenia wyroku z art. 1206 §1 pkt 2 k.p.c.).

Ponadto przedmiotowemu rozstrzygnięciu zarzucono:

1) naruszenie zasady autonomii woli i zasady swobody kształtowania stosunku prawnego, poprzez uznanie przez sąd, że sporne transakcje opcji walutowych były nieskuteczne ze względu, na zdaniem skarżącego, rzekome niedochowanie przez strony formy umowy (tj. naruszenia wynikającego z art. 353¹ k.c. w zw. z art. 60 k.c., art. 65 k.c. oraz art. 76 k.c.),

2) naruszenie zasady kontradiktoryjności i zakazu dyskryminacji, a wraz z nimi prawa do wysłuchania, poprzez rozstrzygnięcie o żądaniu powoda w oparciu o inną podstawę prawną i faktyczną niż wskazywana przez powoda, bez poinformowania o takiej możliwości przed zamknięciem rozprawy, co doprowadziło do pozbawienia skarżącej możliwości ustosunkowania się do innej niż wskazana przez przeciwnika skargi podstawy prawnej i faktycznej żądania, co świadczy o procedowaniu z pominięciem zasad sprawiedliwości i jawności oraz o naruszeniu prawa pozwanego do rzetelnego procesu (tj. naruszenia art. 45 ust. 1 w zw. z art. 2 Konstytucji RP),

3) naruszenie zasady dyspozytywności poprzez oparcie rozstrzygnięcia na podstawach faktycznej i prawnej roszczenia nieobjętych żądaniem przeciwnika skargi, a także poprzez pominięcie przedstawionego przez przeciwnika skargi żądania ewentualnego, w którym wskazał on kwotę dochodzonej przez siebie należności głównej po potrąceniu, dokonując zaliczenia wierzytelności przedstawionej przez Bank do potrącenia w pierwszej kolejności na poczet roszczenia głównego. Podniesiono, że Sąd dokonał zarachowania wierzytelności w pierwszej kolejności na poczet odsetek, co w ostateczności doprowadziło do zasądzenia na rzecz przeciwnika skargi kwoty dwukrotnie wyższej, niż przedstawionej przez niego w żądaniu ewentualnym, co doprowadziło do naruszenia przez sąd zasady retroaktywnego skutku potrącenia.

Reasumując w ocenie skarżącej zostały spełnione warunki niezbędne do uznania, że doszło do rażącego naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego (skarga – k. 3-20).

W odpowiedzi na skargę przeciwnik skargi M. L. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) w L. wniósł

o jej oddalenie oraz zasądzenie od skarżącej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Odnosząc się do zarzutów przedstawionych w skardze wskazano, że zarzuty skarżącej zmierzają do ponownej merytorycznej oceny zasadności roszczeń przeciwnika skargi dochodzonych w postępowaniu przed Sądem Polubownym. M. L. podniósł, że w zakończonym przed Sądem Polubownym postępowaniu nie zostały naruszone zasady porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej. Zaprzeczono także naruszeniu prawa skarżącej do obrony, podnosząc,

że skarżąca dysponowała nieskrępowaną możliwością przedstawiania swoich racji, a także zgłaszania i przeprowadzania dowodów, co w istocie czyniła poprzez branie udziału w każdej rozprawie i przedkładaniu szeregu pism procesowych z obszerną argumentacją. Powyższe także przeczy twierdzeniom skarżącej, dotyczącym naruszenia przez Sąd zasady kontradiktoryjności i zakazu dyskryminacji, a wraz

z nimi prawa do wysłuchania. Przeciwnik skargi podniósł, iż naruszenie klauzuli porządku publicznego jako podstawy skargowej nie podlega ocenie prawidłowości postępowania przed sądem. Ponadto podkreślił, iż w postępowaniu nie zgłaszał

on żadnego nowego roszczenia ewentualnego.

Przeciwnik skargi wskazał, iż nie ziściły się przytoczone przez skarżącą przesłanki mogące być podstawą wniesienia skargi, dlatego jest ona bezzasadna. Zaś kwestionowanie zaskarżonego wyroku wynika z niekorzystnej dla skarżącej treści,

a nie z powodu, tego że doszło do jakichkolwiek naruszeń prawa (odpowiedź na skargę – k.100-117).

W dalszym toku postępowania strony podtrzymywały wyżej zaprezentowane stanowiska.

Na podstawie całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 15 lutego 2011 r. M. L. złożył w Sądzie Polubownym (Arbitrażowym) przy (...) Banków (...) w W. pozew przeciwko (...) Bank spółce akcyjnej w W. o zapłatę kwoty 4.000.000,00 euro wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 15 grudnia 2010 r. do dnia zapłaty oraz kwoty 388.418,09 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 15 grudnia 2010 r. do dnia zapłaty. Sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą akt SP-M.2/A/11. Jako podstawę prawną żądania wskazano treść art. 405 k.c. w zw. z art. 410 §1 i §2 k.c.

Dowód: okoliczność bezsporna potwierdzona dowodem z dokumentu w postaci pozwu, akta Sądu Polubownego – k.1-35.

Od roku 2002 r. strony współpracowały ze sobą w zakresie finansowania działalności gospodarczej przeciwnika skargi.

Dowód: okoliczność bezsporna potwierdzona dowodami z dokumentu w postaci: umów z dnia 12 kwietnia 2002 r. – akta Sądu Polubownego – k. 40-49 i k.51-60, umowy z dnia 12 maja 2005 r. akta Sądu Polubownego – k.62-71, umowy z dnia 6 stycznia 2006 r., akta Sądu Polubownego – k.73-83, umowy z dnia 1 września 2003 r. wraz z aneksami, akta Sądu Polubownego – k.110-122 oraz w postaci uzasadnienia wyroku Sądu Polubownego z dnia 15 kwietnia 2013 r. – k.30-54.

Dnia 29 marca 2007 r. strony zawarły Umowę (...) nr (...) w sprawie zasad współpracy w zakresie transakcji rynku finansowego. Umowa ta zastąpiła wcześniejszą umowę ramową nr (...) z dnia 8 marca 2006 r.

Dowód: okoliczność bezsporna potwierdzona dowodami z dokumentów w postaci umowy z dnia 8 marca 2006 r., akta Sądu Polubownego – k.124-133 oraz umowy z dnia 29 marca 2007 r., akta Sądu Polubownego – k.135-147.

Zgodnie z § 1 Umowy (...) nr (...) jej przedmiotem było uregulowanie między stronami zasad zawierania, potwierdzania i rozliczania transakcji rynku finansowego, których wykaz zawierał załącznik nr 1 do tej umowy. Oprócz transakcji określonych rodzajowo we wspomnianym załączniku strony mogły także zawierać inne transakcje rynku finansowego - transakcje na niestandardowych warunkach, co przewidywał § 8 ust. 1 Umowy Ramowej. Integralną częścią Umowy Ramowej był szereg regulaminów skarżącej, w szczególności (...) Banku S.A. „Ogólne warunki współpracy z Klientami w zakresie transakcji rynku finansowego”, określający m. in. ogólne zasady dotyczące transakcji, oraz regulaminy dotyczące poszczególnych transakcji, określające ich rodzaj i istotę, wynikające z nich zobowiązania stron, warunki zawarcia oraz sposób ich rozliczania. Do tej drugiej kategorii należał m. in. (...) Banku S.A. „Opcje walutowe”.

W myśl § 5 Umowy Ramowej przeciwnik skargi był obowiązany w związku z jej zawarciem doręczyć skarżącej kartę wzorów podpisów, zawierającą podpisy osób uprawnionych do składania oświadczeń woli w imieniu przeciwnika skargi, oraz Kartę Informacyjną sporządzoną według wzoru stanowiącego załącznik nr 2

do Umowy Ramowej, zawierającą m. in. listę osób uprawnionych do zawierania transakcji w imieniu przeciwnika skargi. Przeciwnik skargi dopełnił tego obowiązku. Jednakże w karcie informacyjnej, która została przekazana skarżącej przez przeciwnika skargi, lista osób uprawnionych do zawierania w imieniu przeciwnika skargi transakcji

objętych Umową Ramową nie obejmowała nikogo. Stosowne rubryki były puste (niezapisane). W szczególności nie było tam wzmianki o tym, że do grona takich osób należy K. J., księgowy przeciwnika skargi.

Zgodnie z § 6 ust. 1 i 4 Umowy Ramowej zawarcie transakcji rynku finansowego objętych tą umową następowało telefonicznie przez osoby do tego uprawnione w imieniu stron, które miały prawo do rejestracji tych rozmów. Stosownie do § 7 ust. 4 Regulaminu skarżącej „Ogólne warunki współpracy z Klientami w zakresie transakcji rynku finansowego” zawarcie danej transakcji następowało z chwilą uzgodnienia warunków transakcji, określonych w regulaminie transakcji.

Z kolei zgodnie z § 8 Umowy Ramowej skarżąca była obowiązana potwierdzić zawarcie transakcji przez doręczenie przeciwnikowi skargi potwierdzenia sporządzonego zgodnie ze wzorem określonym we właściwym regulaminie transakcji. W przypadku wystąpienia niezgodności między warunkami transakcji zawartej przez strony, a warunkami transakcji podanymi w potwierdzeniu transakcji, przeciwnik skargi zobowiązany był skontaktować się z osobami uprawnionymi

u skarżącej do zawierania transakcji najpóźniej następnego dnia roboczego od dnia otrzymania potwierdzenia transakcji celem wyjaśnienia niezgodności. W sprawach spornych decydować miał zapis danej rozmowy telefonicznej.

Odrębny, szczególny tryb przewidziano w § 9 ust. 2 Umowy Ramowej dla zawierania transakcji na niestandardowych warunkach, o których mowa w § 8 ust. 1 tej umowy. Mianowicie, przed zawarciem pierwszej transakcji na określonych niestandardowych warunkach skarżąca miała doręczyć przeciwnikowi skargi

w sposób określony w Karcie Informacyjnej wzór potwierdzenia takiej transakcji. Następnie w trakcie zawierania transakcji - co, podobnie jak w wypadku transakcji „standardowych”, wymienionych w załączniku nr 1 do Umowy Ramowej, odbywało się telefonicznie - osoba działająca w imieniu przeciwnika skargi miała potwierdzić, że skarżąca otrzymała i akceptuje ów wzór potwierdzenia. Po zawarciu transakcji skarżąca miała doręczyć przeciwnikowi skargi jej potwierdzenie sporządzone zgodnie z tym właśnie wzorem na numer faksu wskazany przez skarżącą najpóźniej następnego dnia roboczego od jego otrzymania oraz pocztą w ciągu 14 dni od jego otrzymania. Ponadto w § 9 ust. 2 pkt 5 Umowy Ramowej wskazano, że nieodesłanie przez przeciwnika skargi podpisanego potwierdzenia nie wpłynie na ważność transakcji oraz zobowiązań z niej wynikających.

Zgodnie z § 10 ust. 1 Umowy Ramowej rozliczanie transakcji było dokonywane za pośrednictwem rachunków rozliczeniowych przeciwnika skargi wskazanych w Karcie Informacyjnej, z kolei w § 10 ust. 2 tej umowy przeciwnik skargi upoważniał skarżącą do obciążania jego rachunków rozliczeniowych kwotami jego zobowiązań z tytułu zawartych transakcji.

Dowód: okoliczność bezsporna potwierdzona dowodem z dokumentu w postaci umowy z dnia 29 marca 2007 r., akta Sądu Polubownego – k. 135-147.

Już w 2006 r. strony zaczęły zawierać pierwsze struktury opcyjne tzw. zerokosztowe. Przy uzgadnianiu ich warunków przeciwnika skargi reprezentował podmiot zewnętrzny, mianowicie (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. Profesjonalna spółka negocjowała warunki transakcji, które były następnie zawierane osobiście przez przeciwnika skargi.

Umowa o doradztwo z (...) Sp. z o.o. została wypowiedziana w dniu 27 lutego 2008 r.

Dowód: okoliczność bezsporna potwierdzona dowodami z dokumentów w postaci umowy z dnia 2 grudnia 2005 r., akta Sądu Polubownego – k. 149-155 oraz wypowiedzenia umowy z dnia 27 lutego 2008 r., akta Sądu Polubownego – k.157.

Dnia 13 sierpnia 2008 r. przedstawiciel skarżącej, P. N., skontaktował się z K. J. i przedstawił mu ofertę - transakcję zabezpieczającą przed ryzykiem zmiany kursu waluty. W toku powyższej rozmowy P. N. uzgodnił z K. J. zawarcie transakcji 6 opcji call

o nominale 200.000,00 euro każda, 6 opcji put o nominale 100.000,00 euro każda, 18 opcji call o nominale 200.000,00 euro każda oraz 18 opcji put o nominalach 100.000,00 euro każda. Zostały ustalone również takie warunki transakcji, jak strike i data rozliczenia, nie doszło jednak do uzgodnienia premii opcyjnych.

Dowód: okoliczność bezsporna potwierdzona dowodami z dokumentów w postaci potwierżeń uzgodnienia warunków transakcji, akta Sądu Polubownego – k. 238-333, potwierżenia nadania, akta Sądu Polubownego – k.334 oraz w postaci uzasadnienia wyroku Sądu Polubownego z dnia 15 kwietnia 2013 r. – k.29-54.

Następnie skarżąca wysłała do przeciwnika skargi formularze potwierżeń transakcji. W dniu 18 sierpnia 2008 r. M. L. podpisał 48 potwierżeń transakcji opcji walutowych.

Wraz z formularzami potwierżeń transakcji, o których mowa wyżej, skarżąca przesłała przeciwnikowi skargi umowę ramową nr (...) datowaną na dzień 8 sierpnia 2008 r., która miała zastąpić dotychczasową Umowę Ramową. Umowa ta, podpisana przez przeciwnika skargi, wpłynęła do skarżącej w dniu 5 września 2008 r., a zatem zgodnie z jej § 12 zaczęła wiązać strony z dniem 8 września 2008 r.

Dowód: okoliczność bezsporna potwierdzona dowodami z dokumentów w postaci umowy z dnia 8 sierpnia 2008 r., akta Sądu Polubownego – k. 219-232 oraz w postaci uzasadnienia wyroku Sądu Polubownego z dnia 15 kwietnia 2013 r. – k.29-54.

W dniu 6 lipca 2009 r. przeciwnik skargi złożył skarżącej pisemne oświadczenie o uchyleniu się od skutków błędu swojego oświadczenia woli złożonego z chwilą podpisania potwierżeń transakcji, a polegającego na mylnym przekonaniu, że do zawarcia transakcji doszło skutecznie w dniu 13 sierpnia 2008 r. Oświadczenie to zostało odebrane przez skarżącą w dniu 13 lipca 2009 r.

Dowód: okoliczność bezsporna potwierdzona dowodem z dokumentu w postaci pisma z dnia 6 lipca 2009 r., akta Sądu Polubownego – k. 347-349.

Po rozliczeniu opcji przeciwnik skargi zlecił wykonanie ekspertyzy weryfikującej prawidłowość wyceny opcji przez skarżącą. W związku z analizą sporządzoną w dniu 3 listopada 2010 r. przez brokera walutowego J. M. z (...) Sp. z o.o., z której wynika, że rzeczywista rynkowa wartość opcji call sprzedanych przez przeciwnika skargi na rzecz skarżącej w zamian

za nabycie opcji put, na dzień 13 sierpnia 2008 r. była znacząco wyższa od opcji put. W dniu 29 listopada 2010 r. pełnomocnik przeciwnika skargi złożył w jego imieniu kolejne oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu - ze wskazaniem na nowo ujawniony błąd co do ceny opcji. Zgodnie bowiem z treścią wyceny, marża narzucona przez skarżącą 44-krotnie przekraczała standardową marżę stosowaną przez banki przy transakcjach tego rodzaju.

Dowód: okoliczność bezsporna potwierdzona dowodami z dokumentów w postaci ekspertyzy, akta Sądu Polubownego – k. 234-23 oraz w postaci uzasadnienia wyroku Sądu Polubownego z dnia 15 kwietnia 2013 r. – k.29-54.

W korespondencji prowadzonej ze skarżącą, M. L. powoływał się również na nieważność spornej transakcji. Ostatecznie, w dniu 2 grudnia 2010 r. przeciwnik skargi wezwał skarżącą do zapłaty kwot dochodzonych w postępowaniu przed sądem polubownym, wyznaczając 7-dniowy termin do spełnienia świadczenia. Wezwanie to zostało odebrane przez skarżącą dnia 8 grudnia 2010 r. Termin zapłaty wyznaczony przez przeciwnika skargi upłynął dnia 15 grudnia 2010 r. Pismem

z dnia 8 grudnia 2010 r. skarżąca odmówiła zapłaty.

Dowód: okoliczność bezsporna potwierdzona dowodami z dokumentów w postaci pisma z dnia 12 sierpnia 2009 r., akta Sądu Polubownego – k. 357-359, wezwania do zapłaty z dnia 2 grudnia 2010 r. wraz z potwierdzeniem odbioru, akta Sądu Polubownego – k. 417- 423, pisma z dnia 8 grudnia 2010 r., akta Sądu Polubownego – k.425.

Skarżąca w piśmie procesowym z dnia 1 sierpnia 2012 r. podniosła zarzut potrącenia wierzytelności w kwocie 13.297.910,00 zł, przysługującej jej względem przeciwnika skargi z tytułu świadczeń wzajemnych Banku zrealizowanych w wykonaniu (rozliczeniu) spornej transakcji z dnia 13 sierpnia 2008 r.

Dowód: okoliczność bezsporna potwierdzona dowodem z dokumentu w postaci pisma z dnia 1 sierpnia 2012 r., akta Sądu Polubownego – k. 362-366.

W reakcji na to, w piśmie procesowym z dnia 28 sierpnia 2012 r., przeciwnik skargi wskazał kwotę 3.762.748,09 zł, która w jego ocenie byłaby mu należna i której zasądzenia się domaga, gdyby zarzut potrącenia został przez Sąd Polubowny (Arbitrażowy) uwzględniony, zastrzegając jednocześnie, że wobec faktu, że pełnomocnik skarżącej składa zarzut potrącenia wzajemnych wierzytelności z zastrzeżeniem, przeciwnik skargi z ostrożności procesowej nie może cofnąć roszczenia w zakresie przekraczającym kwotę wierzytelności przeciwnika skargi pozostałą po potrąceniu kwoty 13.297.910 zł. Stanowisko to przeciwnik skargi podtrzymał na rozprawie w dniu 27 listopada 2012 r. oraz w piśmie procesowym z dnia 20 grudnia 2012 r.

Dowód: okoliczności bezsporne potwierdzone dowodami z dokumentu w postaci uzasadnienia wyroku Sądu Polubownego z dnia 15 kwietnia 2013 r. – k.29-54 oraz pisma z dnia 28 sierpnia 2012 r., akta Sądu Polubownego – k. 415-420.

Jak wskazano w uzasadnieniu wyroku Sądu Polubownego między stronami nie było sporu co do wysokości kwoty, jaką skarżąca pobrała od przeciwnika skargi z tytułu rozliczenia spornej transakcji oraz łączna kwota, jaką przekazała skarżąca z tego samego tytułu przeciwnikowi skargi.

Przedmiotem sporu przed Sądem Polubownym nie były spory dotyczące faktów, ale ich ocena z punktu widzenia obowiązującego prawa oraz ich oddziaływania na sferę praw i obowiązków stron.

W dniu 15 kwietnia 2013 r. Sąd Polubowny przy (...) Banków (...) w W. wydał wyrok w sprawie o sygn. akt SP-M.2/A/11, w którym zasądzono od (...) Bank spółki akcyjnej w W. na rzecz M. L. kwotę 1.695.301,93 euro z odsetkami ustawowymi od dnia 21 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty, zaś w pozostałym zakresie powództwo zostało oddalone.

W punkcie 3 wyroku, Sąd Polubowny zasądził od (...) Bank spółki akcyjnej w W. na rzecz M. L. kwotę 120.707,72 zł tytułem zwrotu opłaty: rejestracyjnej i zasadniczej, a w pozostałym zakresie koszty postępowania między stornami wzajemnie zniósł.

Dowód: okoliczność bezsporna potwierdzona dowodem z dokumentu w postaci wyroku Sądu Polubownego z dnia 15 kwietnia 2013 r. – k.29-30.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Polubowny wskazał, że sporna transakcja nie doszła do skutku z powodu niedochowania szczególnej formy, jaką dla transakcji na niestandardowych warunkach zastrzeżono w § 9 ust. 2 Umowy Ramowej,

tj. skarżąca była obowiązana przed jej zawarciem sporządzić i doręczyć przeciwnikowi skargi w sposób określony w karcie informacyjnej, wzór potwierdzenia takiej transakcji, czego nie uczyniła. Następnie w trakcie zawierania rzeczony transakcji osoba działająca w imieniu przeciwnika skargi miała potwierdzić, że otrzymała i akceptuje ów wzór potwierdzenia. Takiego potwierdzenia nie było. Wreszcie, po zawarciu spornej transakcji skarżąca miała doręczyć przeciwnikowi skargi jej potwierdzenie sporządzone zgodnie z tym właśnie wzorem. Tego też

nie uczyniła, zamiast tego przesłała przeciwnikowi skargi 48 potwierdzeń przygotowanych na standardowych wzorach przewidzianych dla transakcji sprzedaży (pojedynczej) opcji. Jak wskazał Sąd Polubowny z okoliczności sprawy nie wynikało, aby strony chciały zmodyfikować samo pactum de forma. Sąd Polubowny (Arbitrażowy) nie znalazł w związku z tym podstaw do przyjęcia, że między stronami doszło do uchylecia ustalonego w Umowie Ramowej pactum de forma.

Podniesiono także, iż K. J. nie był uprawniony do zawierania w imieniu przeciwnika skargi transakcji w ramach Umowy Ramowej, w szczególności nie był uprawniony do zawarcia spornej transakcji, gdyż nie obejmował go wykaz takich osób zawarty w Karcie Informacyjnej do tej umowy.

Sąd Polubowny stwierdził, że skoro sporna transakcja nie doszła do skutku, to kwota, którą skarżąca pobrała od przeciwnika skargi w ramach rozliczania tej transakcji stanowi nienależne świadczenie (art. 410 k.c.). Skarżąca ma zatem obowiązek kwotę tę przeciwnikowi skargi zwrócić (art. 405 k.c.).

Sąd Polubowny wskazał, iż zgłoszony przez skarżącą zarzut potrącenia wierzytelności w kwocie 13.297.910,00 zł przysługującej mu względem przeciwnika skargi z tytułu świadczeń wzajemnych w wykonaniu (rozliczeniu) spornej transakcji jest trafny. Strony są względem siebie wzajemnie wierzycielami i dłużnikami. Obie wierzytelności, tj. dochodzona pozwem oraz przedstawiona do potrącenia są zaskarżalne i są wierzytelnościami tego samego rodzaju. Wierzytelność przeciwnika skargi dochodzona pozwem stała się wymagalna w dniu 15 grudnia 2010 r. Przedstawiona do potrącenia wierzytelność również jest wierzytelnością o zwrot nienależnego świadczenia (art. 410 k.c.). Ta z kolei wierzytelność stała się wymagalna z chwilą doręczenia przeciwnikowi skargi oświadczenia skarżącej o potrąceniu, zatem do potrącenia doszło w dniu 20 sierpnia 2012 r.

Dowód: okoliczności bezsporne potwierdzone dowodem z dokumentu w postaci uzasadnienia wyroku Sądu Polubownego z dnia 15 kwietnia 2013 r. – k.29-54.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o twierdzenia stron wyraźnie przyznane, bądź niezaprzeczone przez przeciwnika (art. 229 k.p.c. oraz art. 230 k.p.c.) oraz dowodów załączonych do skargi odpowiedzi na skargę, jak również dowodów znajdujących się w aktach Sądu Polubownego załączonych do akt niniejszej sprawy, które Sąd ocenił jako wiarygodne, niebudzące wątpliwości i w pełni odzwierciedlające przebieg postępowania. W uznaniu Sądu nie budziły one zastrzeżeń, co do swej mocy dowodowej, gdyż zarówno skarżąca jak i przeciwnik skargi nie zaprzeczali ich rzetelności, a Sąd nie znalazł przyczyn, by powziąć wątpliwości w zakresie ich treści z urzędu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W ocenie Sądu Okręgowego skarga o uchylenie wyroku Sądu Polubownego nie zasługiwała na uwzględnienie, co skutkowało jej oddaleniem.

Przed przystąpieniem do rozważań nad niezasadnością skargi o uchylenie wyroku Sądu Polubownego z dnia 15 kwietnia 2013 r. wskazać należy, że skarga złożona została z zachowaniem wymaganego ustawą terminu. Zgodnie bowiem

z treścią art. 1208 § 1 k.p.c. skargę o uchylenie wyroku sądu polubownego wnosi się w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia wyroku.

Skarga o uchylenie wyroku Sądu Polubownego ma charakter kasatoryjny (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 1961r., 2 Cr 532/59, PiP 1962, nr 2), z czego wynika, że sąd, przed którym toczy się postępowanie, nie orzeka merytorycznie, może natomiast oddalić skargę lub uchylić wyrok wydany przez sąd polubowny. Artykuł 1206 k.p.c. wskazuje enumeratywnie przyczyny stanowiące podstawę do wniesienia skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego. Podstawą żądania uchylenia wyroku sądu polubownego zgodnie z powołanym przepisem jest m. in. sprzeczność wyroku sądu polubownego z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c.). Zgodność z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej określa się mianem klauzuli porządku publicznego.

Sąd orzekający w kwestii uchylenia wyroku sądu polubownego dokonuje w tym zakresie jego oceny z punktu widzenia najważniejszych zasad stanowiących fundament porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej. Sąd, do którego wniesiono skargę o uchylenie wyroku sądu polubownego nie działa zatem jako sąd II instancji, uprawniony do merytorycznego badania sprawy z zastosowaniem przepisów prawa materialnego, lecz dokonuje oceny zaskarżonego wyroku jedynie w perspektywie naruszeń wskazanych w art. 1206 kodeksu postępowania cywilnego (por. wyr. SN z dnia 11 maja 2007r., I CSK 82/07, LEX nr 320021, Biul. SN 2007/11/12).

Zgodnie zaś z art. 1206 § 1 k.p.c. strona może w drodze skargi żądać uchylenia wyroku sądu polubownego, między innymi, gdy strona nie była należycie zawiadomiona o wyznaczeniu arbitra, o postępowaniu przed sądem polubownym lub w inny sposób była pozbawiona możliwości obrony swoich praw przed sądem polubownym.

Różnica pomiędzy podstawami skargi przewidzianymi w § 1, a podstawami określonymi w § 2 art. 1206 k.p.c. sprowadza się do tego, że uchybienia dotyczące wyroku arbitrażowego, które nie mieszczą się w podstawach przewidzianych w § 2, sąd może uwzględnić i ze względu na nie uchylić wyrok arbitrażowy tylko wtedy, gdy strona powołała je w toku postępowania. Natomiast te wszystkie uchybienia, które sąd zakwalifikuje jako podpadające pod hipotezę art. 1206 § 2 k.p.c. sąd ma obowiązek uwzględnić także bez żądania strony (tj. choćby strona nie żądała uchylenia ze względu na dane uchybienie).

W realiach niniejszej sprawy, w pierwszej kolejności wskazać należy, że stan faktyczny nie był przez strony podważany. Spór między stronami sprowadzał się w istocie do oceny prawnej tak ustalonego stanu faktycznego, a mianowicie do oceny czy wyrok sądu arbitrażowego jest sprzeczny z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c.), a także, czy doszło do pozbawienia skarżącej możliwości obrony jej praw przed sądem polubownym (art. 1206 § 1 pkt 2 k.p.c.).

Skarżąca domagała się uchylenia opisanego w skardze wyroku Sądu Arbitrażowego, wywodząc swoje żądanie z treści art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c. oraz z art. 1206 § 1 pkt 2 k.p.c.

W świetle przedstawionych wyżej okoliczności należy wskazać, iż żaden z przywołanych w skardze przepisów kodeksu postępowania cywilnego nie został naruszony, zaś postępowanie przez Sądem Polubownym toczyło się zgodnie z zapisem na sąd polubowny zawartym w Umowie Ramowej z dnia 29 marca 2007 r. nr 5084/07 oraz zgodnie z Regulaminem Sądu Polubownego przy (...) Banków (...). Ponadto należy wskazać, iż Sąd Polubowny wydając zaskarżony wyrok nie orzekał w oparciu o zasady słuszności, lecz prawidłowo zastosował przepisy prawa materialnego.

W ocenie Sądu Okręgowego, wyrok Sądu Polubownego nie jest sprzeczny z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

W postępowaniu wszczętym przez złożenie skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego na podstawie art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c. rozważyć trzeba, co należy rozumieć jako podstawowe zasady porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (klauzula porządku publicznego). Otóż „klauzula porządku publicznego jak każda klauzula generalna jest niedookreślona, co pozostawia sądowi orzekającemu w konkretnej sprawie dużą dyskrecjonalność, niemniej na jej podstawie kontrola elementów składających się na orzeczenie sądu polubownego nie może przybierać rozmiarów właściwych kontroli merytorycznej (zasadności) takiego orzeczenia. Zakaz kontroli merytorycznej (zasadności) takiego orzeczenia, związany jest z istotą stosowania klauzuli porządku publicznego. Przy jej stosowaniu nie chodzi bowiem o to, aby oceniane orzeczenie było zgodne ze wszystkimi wchodzącymi w grę bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa, lecz o to, czy wywarło ono skutek sprzeczny z podstawowymi zasadami krajowego porządku prawnego.” (wyrok SN z dnia 9 marca 2012r., I CSK 312/11).

W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że na podstawowe zasady polskiego porządku prawnego składają się zarówno zasady wynikające z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, jak i podstawowe zasady poszczególnych dziedzin prawa (postanowienie SN z dnia 21 kwietnia 1978 r., IV CR 65/78, OSNC 1979, nr 1, poz. 12). Należy podkreślić, że jedynie normy bezwzględnie wiążące (*ius cogens*) i to te, którym przypisuje się podstawowe znaczenie, mogą uzasadniać odwołanie się do klauzuli porządku publicznego. Mogą to być normy o charakterze ustrojowym, materialnym lub procesowym, których rola w krajowym systemie prawnym musi być jednak szczególna. Stosowanie klauzuli porządku publicznego nie ma bowiem służyć korekcie wszelkich nieprawidłowości pojawiających się w orzecznictwie arbitrażowym, a ochronie integralności porządku publicznego.

W orzecznictwie wskazuje się także, że naruszenie przez sąd polubowny prawa materialnego właściwego dla rozstrzyganego stosunku, którego przestrzeganie, co do zasady, nakazuje art. 1194§1 k.p.c.- uzasadnia uchylenie wyroku tego sądu jedynie wtedy, gdy łączy się z pogwałceniem podstawowych zasad porządku prawnego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 września 2009r., I CSK 53/09). W związku z powyższym w takim właśnie zakresie ingerencji sądu powszechnego w orzeczenie sądu polubownego wyraża się zasadnicza i podstawowa różnica pomiędzy postępowaniem wszczętym na skutek apelacji, a postępowaniem wszczętym na skutek skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego. W uznaniu Sądu Okręgowego natomiast przedmiotowa skarga zdaje się zacierać tę ustawową różnicę i zdecydowanie wykracza poza dozwolone ramy.

Zarzuty skarżącej w istocie sprowadzają się do kwestionowania interpretacji oświadczeń woli stron wyrażonych w treści Umowy (...) nr (...) w sprawie zasad współpracy w zakresie transakcji rynku finansowego, zawartej pomiędzy stronami w dniu 29 marca 2007 r. oraz do kwestionowania dokonanej przez Sąd Polubowny przy (...) Banków (...) oceny prawnej ustalonego stanu faktycznego.

Odnosząc się do podniesionego przez skarżącą zarzutu jakoby wyrok Sądu Polubownego z dnia 15 kwietnia 2013 r. naruszał zasadę autonomii woli i zasadę swobody kształtowania stosunku prawnego wyrażonych w art. 353¹ k.c. w zw. z art. 60, art. 65, art. 76 k.c., wskazać należy iż jest on bezpodstawny.

Skarżąca podnosząc powyższy zarzut szczegółowo odniosła się do merytorycznego rozstrzygnięcia dokonanego przez Sąd Polubowny. W ocenie Sądu Okręgowego sposób w jaki został ów zarzut zaprezentowany w rzeczywistości zmierza do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy. Poprzez postawienie powyższego zarzutu, Bank kwestionuje przyjętą przez Sąd Polubowny metodę wykładni oświadczeń woli stron i ustaleń Sądu Polubownego w zakresie charakteru łączącego strony umownego stosunku prawnego, wyznaczonego m.in. treścią konkretnej umowy ramowej i regulaminu wiążącego strony. Taki zarzut nie ma charakteru zarzutu naruszenia podstawowych zasad krajowego porządku prawnego i uchyla się spod oceny sądu powszechnego, rozpoznającego skargę. Zarzuty skargi

nie mogą sprowadzać się w istocie do kwestionowania ustaleń i sposobu stosowania prawa przez sąd polubowny. W sposób niedopuszczalny, z uwagi na zakres kognicji Sądu w przedmiotowym postępowaniu, zmierzają one bowiem do ponownej merytorycznej analizy stanowiska stron i kontroli merytorycznej zasadności wyroku. Skarżąca w przedmiotowej sprawie zdaje się formułować zarzuty dotyczące rozważań prawnych Sądu Polubownego, tak jakby składała apelację.

W tym miejscu należy wskazać, że Sąd Okręgowy w całości podziela pogląd Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25.01.2013 roku (I ACa 374/12, niepubl., LEX nr 1286655), iż skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego nie jest środkiem odwoławczym, a nadzwyczajnym środkiem nadzoru judykacyjnego sądu państwowego nad działalnością sądu polubownego. Ma to ten podstawowy skutek, że sąd państwowy w zasadzie nie bada rozstrzygnięcia sądu arbitrażowego, a w szczególności nie kontroluje, czy ma on oparcie w faktach przytoczonych w jego uzasadnieniu, bądź czy zastosowano odpowiednie przepisy prawa materialnego. Sąd państwowy może tylko w wyjątkowych przypadkach, wskazanych przez przepisy ustawy interpretowane ściśle, uchylić wyrok sądu polubownego, skutkiem czego w razie wątpliwości należy dążyć do utrzymania w mocy wyroku, aniżeli do jego uchylenia. Naruszenie prawa materialnego może być podstawą uchylenia wyroku sądu polubownego jedynie wtedy, gdy wyrok ten swą treścią uchybia podstawowym zasadom porządku prawnego. Należy bowiem pamiętać, że sąd arbitrażowy nie jest związany nie tylko przepisami postępowania cywilnego (art. 1184 § 2 k.p.c.), lecz także przepisami prawa cywilnego materialnego.

Wbrew twierdzeniom strony skarżącej, Sąd Polubowny, dokonując oceny prawnej roszczenia przeciwnika skargi zastosował prawidłowo zasadę autonomii woli stron i swobody kształtowania przez nie stosunku prawnego, która doprowadziła Sąd Polubowny do uznania, iż zasadne są zarzuty przeciwnika skargi wskazujące na brak skutecznego zawarcia transakcji złożonej z opcji walutowych

z dnia 13 sierpnia 2008 r., objętych przedmiotem sporu, jako na postawę dochodzenia zwrotu nienależnego świadczenia. W najnowszym orzecznictwie wyrażony jest pogląd o normatywnym charakterze umowy ramowej i regulaminów wyznaczających wiążące strony warunki i tryb zawierania transakcji na rynkach finansowych. Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 21 marca 2013 r.

(I ACa 855/2012, LexPolonica nr 7240472), oddalono bezzasadną apelację banku, dzieląc jednocześnie stanowisko Sądu Okręgowego, który rozstrzygnął, że nie doszło do zawarcia kwestionowanej transakcji opcji walutowych o charakterze zero kosztowym, z uwagi na brak ustalenia w toku rozmowy telefonicznej koniecznych elementów tej transakcji w postaci premii opcyjnej, pomimo, że wymóg uzgodnienia premii opcyjnej w odniesieniu do każdej transakcji opcji został uregulowany

w wiążącym Regulaminie (...), stanowiącym integralną część umowy ramowej. Strony mogły same, w ramach przysługującej im, swobody umów określać, wiążącej je procedury dochodzenia do konsensusu.

W niniejszej sprawie umowa (...) nr (...) obowiązująca w czasie składania oświadczeń woli dotyczących transakcji, miała charakter normatywny,

a zatem strony mogły w niej zastrzec wymaganą szczególną formę prawną umowy – transakcji, zawieranych w jej wykonaniu. Strony mogły uregulować wiążące warunki zawarcia transakcji na podstawie Umowy Ramowej. Z treści art. 76 k.c. w sposób niebudzący wątpliwości wynika, że jeżeli strony nie określą, pod jakim rygorem zastrzegają dla czynności prawnej formę szczególną, inną niż zwykła forma pisemna, należy uznać, tę formę za zastrzeżoną pod rygorem niedojścia czynności prawnej do skutku. W uznaniu Sądu Okręgowego zarzut skarżącej w powyższym zakresie stanowi bezpodstawną i uchylającą się spod kognicji tutejszego Sądu, polemikę

z ustaleniami Sądu Polubownego oraz logicznym i kompletnym wywodem Sądu Polubownego zaprezentowanym w uzasadnieniu wyroku. Brak jest także uzasadnienia dla działania skarżącego, który arbitralnie pomija własne regulacje, a jednocześnie wywodzi z tego faktu pozytywne dla siebie skutki prawne, w przypadku gdy ten sam skarżący jednostronnie określił formę zawarcia transakcji.

Przechodząc do analizy kolejnego z zarzutów skarżącej, jakoby wyrok Sądu Polubownego z dnia 15 kwietnia 2013 r. naruszał zasadę dyspozytywności wynikającą z art. 321 § 1 k.p.c., w pierwszej kolejności, podnieść należy że skarżąca błędnie interpretuje istotę zakazu orzekania ponad żądanie.

Zakaz orzekania ponad żądanie dotyczy jedynie samego żądania oraz jego podstawy faktycznej przytoczonej przez powoda w pozwie, ewentualnie później

w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji, dla uzasadnienia zgłoszonego żądania (zob. wyroku Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z dnia 16 listopada 2012 r., sygn. akt III CSK 73/2012). Zgodnie zaś z zasadą „da mihi factum dabo tibi ius” sąd może sam określić podstawę prawną powództwa (inaczej aniżeli zrobił to powód), gdy nie wymaga to zmiany oceny okoliczności faktycznych, na których powód opiera swoje roszczenie. Ustalenie właściwej podstawy prawnej jest w istocie rolą sądu. Sąd nie jest związany podaną w pozwie kwalifikacją prawną dochodzonego roszczenia, przyjęcie przez sąd innej niż podana przez powoda, kwalifikacji prawnej, jego roszczenia nie narusza art. 321 k.p.c. Powyższe podkreślane jest przez jednolite orzecznictwo w tej kwestii (tak: Wyrok Sadu Najwyższego – Izba Cywilna

z dnia 12 stycznia 2007 r., IV CSK 286/2006, wyrok Sądu Apelacyjnego

w B. z dnia 13 lutego 2009 r., sygn. akt I ACa 16/2009.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy zauważyć, że Sąd Polubowny nie przekroczył granic żądania przeciwnika skargi, ani w zakresie wysokości roszczenia, ani w zakresie przedmiotu roszczenia, ani także w zakresie podstawy faktycznej. Nie ulega wątpliwości, że Sąd Polubowny zasądził roszczenie pieniężne w granicach wysokości żądanej kwoty. Przeciwnik skargi bowiem, w piśmie z dnia 11 czerwca 2012 r. ostatecznie rozszerzył powództwo, w ten sposób,

że domagał się zwrotu kwot oznaczonych pierwotnie w pozwie,

tj. kwoty 4.000.000 euro oraz kwoty 388.418,09 zł wraz z ustawowymi odsetkami

od dnia 15 grudnia 2010 r. do dnia zapłaty. Nie bez znaczenia pozostaje także fakt, że przeciwnik skargi w pełni opłacił rozszerzone powództwo. Sąd Polubowny zasądzając od skarżącej kwotę 1.695.301,93 euro wraz z ustawowymi odsetkami

od dnia 21 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty nie wykroczył poza granicę wysokości żądania przeciwnika skargi.

Sąd Polubowny nie przekroczył także granicy podstawy faktycznej, która

w istocie była niespora między stronami, a przeciwnik skargi w pełni udowodnił kluczowe dla rozstrzygnięcia sprawy fakty, takie jak: łączną wysokość kwot w euro

i w złotych, pobranych przez skarżącą z rachunków bankowych przeciwnika skargi

w toku realizacji transakcji i na jej podstawie, treść Umowy Ramowej, Regulaminu Opcji i Regulaminu OWW, przebieg procesu zawierania transakcji, w tym okoliczności towarzyszące zawieraniu transakcji i treść oświadczeń woli złożonych przez przedstawiciela skarżącej oraz K. J. w toku kluczowej rozmowy telefonicznej, treść wezwania do zapłaty z dnia 2 grudnia 2010 r. wraz

z potwierdzeniem odbioru przez skarżącą w dniu 8 grudnia 2010 r., treść oświadczenia o potrąceniu świadczenia wzajemnego skarżącej z dat doręczenia przeciwnikowi skargi w dniu 20 sierpnia 2012 r. Przeciwnik skargi wykazał także,

że transakcja była pierwszą transakcją tego typu zawartą na podstawie Umowy Ramowej.

Porównanie ustaleń faktycznych, będących podstawą uznania przez Sąd Polubowny, że sporna transakcja, wobec niezachowania zastrzeżonej przez strony formy szczególnej, nie została zawarta z okolicznościami faktycznymi podawanymi przez przeciwnika skargi prowadzi do wniosku, że Sąd Polubowny oparł podstawę faktyczną wyroku na okolicznościach podanych w całości i udowodnionych przez przeciwnika skargi. W niniejszej sprawie M. L. mógł dokonać stosownej oceny stosunku prawnego istniejącego (bądź nieistniejącego) między stronami.

W szczególności przeciwnik skargi opisał i wykazał faktycznie przebieg zawarcia transakcji, jak i wykazał treść dokumentów Umowy Ramowej oraz Regulaminu Opcji. W tym stanie rzeczy, żadnego naruszenia nie może stanowić okoliczność, że Sąd Polubowny, oceniając prawidłowość zawarcia transakcji w świetle określonych

w Umowie Ramowej i Regulaminie Opcji wymagań, doszedł do wniosku, że są one wadliwe w stopniu powodującym brak skutecznego zawarcia. W konsekwencji zarzut oparcia rozstrzygnięcia na okoliczności faktycznej nieobjętej żądaniem pozwu jest bezzasadny. Co więcej, zdaniem Sądu Okręgowego Sąd Polubowny, nie wykroczył nawet ponad postawę żądania pozwu. Przeciwnik skargi w pozwie wskazał oraz podtrzymał w toku całego postępowania, tę samą podstawę prawną zasądzenia roszczenia pieniężnego – zwrotu nienależnego świadczenia – przejętą w rozstrzygnięciu przez Sąd Polubowny. Nieco odmiennie Sąd Polubowny ocenił argumenty prawne przemawiające za brakiem dojścia do skutku transakcji, na podstawie której zostało nienależnie spełnione świadczenie przez przeciwnika skargi, w miejsce zarzucanego przez przeciwnika skargi braku spełnienia wymaganych w Umowie Ramowej warunków zawarcia transakcji w postaci braku uzgodnienia premii opcyjnej jako „essentialia negotii” transakcji, Sąd Polubowny uznał, że nie została zachowana forma szczególna dla zawarcia transakcji, wymagana zgodnie z treścią Umowy Ramowej. Przeciwnik skargi, od początku sporu żądał zwrotu nienależnego świadczenia, natomiast sąd uwzględnił powództwo na identycznej podstawie prawnej i faktycznej, wskazując, iż uzasadnione jest roszczenie przeciwnika skargi o zwrot nienależnego świadczenia na podstawie art. 410 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Oznacza to, że główna podstawa prawna roszczenia wskazywana przez Sąd Polubowny jest tożsama z tą, z której przeciwnik skargi wywodził swoje roszczenie procesowe. Jedyną odmienną w podstawie prawnej roszczenia przeciwnika skargi oraz podstawie prawnej rozstrzygnięcia Sądu Polubownego dotyczy motywów, w oparciu o które Sąd Polubowny uznał, że nie doszło do skutecznego zawarcia transakcji, tj. że nie było podstawy prawnej świadczenia. W związku z powyższym oczywistym wydaje się wniosek, iż nie jest uprawniony zarzut wydania przez Sąd Polubowny wyroku w oparciu o inną podstawę prawną, niż tę która była wskazywana przez przeciwnika skargi. Określona ocena prawna wykazanych i bezspornych okoliczności faktycznych, skutkująca przyznaniem racji przeciwnikowi skargi, że roszczenie mu się należy z powodu braku skutecznego zawarcia transakcji – nie stanowi żadnego uchybienia procesowego, a stanowi wyłącznie kwintesencję wypełnienia roli procesowej sądu – osądzającego sprawę w oparciu o własną, a nie podaną przez pełnomocników wiedzę i ocenę prawną.

Kolejny zarzut skarżącej, dotyczył orzeczenia wbrew żądaniu ewentualnemu przeciwnika skargi. Zarzut ten w istocie sprowadzał się do kwestionowania dokonanego przez Sąd Polubowny wyboru co do spornego w doktrynie i orzecznictwie zagadnienia prawnego dotyczącego wymagalności roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia. Nie sposób natomiast zarzucić Sądowi Polubownemu, że ten dokonał wyboru jednego spośród dwóch dopuszczalnych i akceptowalnych w doktrynie i orzecznictwie poglądów prawnych. Tym bardziej nie sposób uznać takiego działania za naruszenie klauzuli porządku publicznego. Odnosząc się do rzekomego pominięcia żądania ewentualnego przeciwnika skargi, podkreślić należy, że Sąd Polubowny uwzględnił jedyne roszczenie przeciwnika skargi, które po ostatecznym rozszerzeniu powództwa domagał się zasądzenia kwoty 4.000.000 euro wraz z odsetkami ustawowymi oraz kwoty 388.418,09 zł wraz z odsetkami ustawowymi. Sąd Polubowny prawidłowo przy tym uwzględnił zarzut potrącenia, kompensując odsetki oraz kwoty główne, zgodnie ze wskazanymi datami wymagalności wzajemnych roszczeń oraz wskazując na zastosowane przepisy kodeksu cywilnego, co zresztą zostało szczegółowo wyjaśnione w uzasadnieniu wyroku Sądu Polubownego. Na marginesie należy jedynie podkreślić, że przeciwnik skargi nie zgłosił żadnego nowego roszczenia ewentualnego. Stanowisko przeciwne skarżącej jest niezgodne z prawdą.

Sąd Polubowny nie naruszył również zasady retroaktywnego skutku potrącenia, bowiem zasądzając roszczenie na rzecz przeciwnika skargi uwzględnił jego żądanie, jak i zarzut potrącenia (kwoty wzajemnych świadczeń nie były sporne). Sąd dokonał odmiennie aniżeli przeciwnik skargi i całkowicie dopuszczalnej oceny prawnej dat wymagalności wzajemnych roszczeń stron o zwrot świadczeń nienależnych, opierając je na dominującym w judykaturze i nauce prawa stanowisku, iż roszczenie o zwrot świadczenia nienależnego ma charakter bezterminowy, tj. staje się wymagalne z chwilą wezwania dłużnika do zapłaty, zgodnie z art. 455 § 1 k.c.

Odnosząc się następnie do zarzutu skarżącej jakoby wyrok Sądu Polubownego z dnia 15 kwietnia 2013 r. naruszał zasadę prawa do sądu wyrażoną w art. 45 ust. 1 w zw. z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, wskazać należy, iż

stronie nie zostało ograniczone prawo do sądu bowiem skarżąca dobrowolnie wyraziła zgodę na rozstrzygnięcie sporów przez Sąd Polubowny przy (...) Banków (...) (§ 14 Umowy (...) nr (...)), godząc się na rozstrzygnięcie sporów w oparciu o zasady postępowania określone przez wybrany sąd arbitrażowy. Podnieść w tym miejscu należy iż sąd arbitrażowy nie jest związany zasadami postępowania określonymi przez przepisy postępowania cywilnego, a kieruje się zasadami określonymi przez tenże sąd (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 września 2009 r., I CSK 53/09, LEX 527154). Przy ocenie zasadności zarzutu skarżącej naruszenia klauzuli porządku publicznego jako podstawy skargowej nie podlega ocenie prawidłowość postępowania przed sądem polubownym. W konsekwencji należy uznać, że w postępowaniu przed sądem polubownym nie doszło do naruszenia konstytucyjnego prawa do sądu, ani też naruszenia zasady kontrydiktoryjności. Obie strony w toku postępowania mogły składać pisma procesowe i przedstawiać dowody na uzasadnienie swoich twierdzeń. Każda ze stron miała prawo do wysłuchania i przedstawienia swoich racji, a także dowodów na ich poparcie podczas postępowania przed sądem polubownym. Ponadto brak było w zapisie na sąd polubowny postanowień naruszających zasadę równości stron, w szczególności uprawniających tylko jedną stronę do wytoczenia powództwa przed sądem polubownym. Zatem w ocenie Sądu Okręgowego brak jest jakichkolwiek podstaw do postawienia hipotezy, aby Sąd Polubowny uprzywilejowywał jedną ze stron.

Wbrew twierdzeniom strony skarżącej, na co już zresztą zwracano powyżej uwagę Sąd Polubowny, nie wykroczył ponad żądanie przeciwnika skargi, bowiem zgodnie ze swoją rolą jako sąd, dokonał on właściwej jego zdaniem oceny prawnej żądania i stanu faktycznego przedstawionego oraz wykazanego przez przeciwnika skargi. Żądanie M. L. dotyczyło zwrotu nienależnego świadczenia w ostatecznie ustalonej kwocie 4.000.000 euro i 388.418,09 zł, w oparciu o art. 410 w zw. z art. 405 k.c. i na takiej też podstawie swoje rozstrzygnięcie oparł Sąd Polubowny, uzasadnieniem nienależności świadczenia był brak skutecznego zawarcia transakcji ze względu na niespełnienie wymogów przewidzianych w Umowie Ramowej i stanowiącym jej integralną część Regulaminie Opcji.

Ponadto wskazać należy, że skarżąca brała czynny udział w każdej rozprawie przed sądem arbitrażowym, a zatem i ten argument podniesiony przez nią dotyczący naruszenia konstytucyjnego prawa do sądu również należało ocenić jako niezasadny.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego zawartym w cytowanym już powyżej wyroku z dnia 3 września 2009r. (I CSK 53/09), „wyrok sądu arbitrażowego ulega uchyleniu tylko wtedy, gdy zdeterminowane jego treścią skutki są nie do pogodzenia z określoną normą zaliczaną do podstawowych zasad tego porządku”. W niniejszej sprawie skutki zaskarżonego wyroku nie kolidują z żadną z norm zaliczanych do podstawowych zasad porządku prawnego, zatem należy stwierdzić iż zarzuty skarżącej są niezasadne, a w konsekwencji nieskuteczne.

W oparciu o przedstawione wyżej rozważania należy wskazać, iż stanowisko skarżącej jest zbyt daleko idące i w żadnej mierze nie uzasadnia tezy o sprzeczności wyroku z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

Przechodząc zaś do ostatniego zarzutu skarżącej dotyczącego naruszenia art. 1206 §1 pkt 2 k.p.c., to należy wskazać, iż tok postępowania przed Sądem Polubownym został odzwierciedlony w pismach stron i protokołach rozpraw, co wskazuje, że skarżąca miała możliwość przedstawienia swojego stanowiska, dysponowała swobodą wypowiedzi, w tym również odnoszenia się w ramach repliki do twierdzeń i poglądów przeciwnika skargi. W ocenie Sądu Okręgowego skarżąca nie została w żadnym momencie postępowania przed Sądem Polubownym pozbawiona możliwości obrony swych praw, a argumentacja powołana przez skarżącą na uzasadnienie zarzutu opartego na przepisie art. 1202 § 1 pkt 2 k.p.c. jest analogiczna z przedstawioną przy zarzucie skarżącej dotyczącym naruszenia zasady dyspozytywności i naruszenia zasady kontrydiktoryjności, która przez Sąd Okręgowy uznana została jako nieprzekonywująca, zatem i w tym przypadku nie jest ona zasadna.

Mając na uwadze powyższe wywody, należało uznać, iż postępowanie prowadzone przed Sądem Polubownym toczyło się zgodnie z zapisem na sąd polubowny, jak również zgodnie z Regulaminem Sądu Polubownego. W ocenie Sądu

Okręgowego ponadto w żadnej mierze nie zostało naruszone w toku postępowania prawo skarżącej do obrony, zaś wyrok Sądu Arbitrażowego przy (...) Banków (...) w W. z dnia 15 kwietnia 2013 r. nie pozostaje w sprzeczności z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, co ostatecznie skutkowało oddaleniem skargi.

W punkcie 2 wyroku Sąd orzekł o kosztach w oparciu o treść art. 98 k.p.c. w zw. z §10 ust 1 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.

Mając na uwadze powyższe, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

SSO Katarzyna Kisiel

ZARZĄDZENIE

- (...)

SSO Katarzyna Kisiel